

en el Gironès etc.

Vallans, Puç, en un doc. de l'Isàvena, a. 996, relatiu a Güel etc. (Abadal, *P. i R.* 316). Més aviat que un germ. BAGILANS (genitiu: *Bachilo* en Först. 31), amb metafonia apareix com *Begelo* en un doc. barcelonès de 996 (Mas, *NHBA.* IV, 164).

En canvi aquest serà l'ètimon preferible del nom d'un vil·lar conflentí que Ponsich (*Top.* 162) situa a Conat, citat en la forma «*v. de Vallanos*», *Vallans* 1359, *Evallans* 1356, 1395, *Vellans* 1628, 1632, *Betllans*, S. XIX. D'aquest, sens dubte, és dim. toponímic un *Pla de Valensó* (amb var. *Balenson*) que Ponsich troba en el S. XIX en el terme de Rià (que és limitrof de Conat); interpretació que em proposa «Pla de Vall En So» és impossible ja per raó sintàctica i arbitrària en tots sentits; potser es recordava del vescomtat de So, però el feu So era a La Roque de Fa (Aude), 50 k lluny del domini català

Valera, V. *Valira* *Valerga*, V. *Vellànega* *Valeri*, Mont ~, V. *Valira*

VALERNA

Devia ser antigament un castell o un terme a Segarra, prop de Verdú. El 1274 l'abat de Poblet dona a poblar unes terres ermes a un habitant de Bellpuig «in castro et terminis de *Valerna* et de quadra de *Mongay* et in termino de *Verdú*» (Font Rius, *C. d. p.* § 325, 486.7, cf. 699-700). No en tinc altres notícies. Però l'*ETIM.* sembla transparent: cèltica com la de *Verdú* i més enllà *Talavera* i *Arbeca*. Derivat del cèltic UALO- 'partió', 'fossat', que entra en la formació de *Vallverdú*; i dels cast. *Aré-valo*, *Andé-valo* (*Top. Hesp.* I, 77.82, i l'art. *Verdú*, infra; en Holder, *Valara*, *Valarinus*, *Valarum*), -ERN- és sufix cèltic conspicu: UGERNUM (part. *ugern*) i arts. *galerna*, *moixernó* del *DECat*; en Holder *tigerno-*, *Bagerna*, *Coverna*, *Draavernum*.

Valero, V. *Valira*

VALET, BALÉ, BALERS

Valet, nom d'un riuet a l'alt Conflent (o Pla de la Perxa), en un doc. de 942, relatiu a *La Llaguna* (Abadal, *Eixalada*, 171).

Podria ser el mateix lloc, o potser un de veí. En l'enq. de Fontpedrosa, m'anomenen *a balé*, un indret que és immediatament abans d'arribar als Banys de St. Tomàs, això és, a uns 5 k. de La Llaguna, però amb la Tet entremig (XIII, 141.2). Preguntat pel sign., vacil·la i suggereix que sigui 'escombrat pel vent': és a dir, que pensa en el fr. *balai*, si bé reconeix que

ells diuen 'escombra'.

No deu ser, però, pron. afrancesada del *Valet* de 942, perquè assegura que sempre s'ha dit així i que és el «nom vell». Es tracta d'un serrat *Balers*, que anoto a Canet d'Adri (XLIV, 115, 117) (això vaig anotar, crec, oint *balés*).

El fet de parlar-me de *balai*, podia ser perquè pensava en la planta bàlec, cf. etim. cèltica en *DECat.* i relació amb el fr. *balayo*. Ara bé, en lloc de *bàlec*, resulta que diuen *bala fe* en el Capcir, Garrotxes del Confl. i la més alta Cerdanya, incloent-hi La Llaguna (*DECat.* I, 591 b3ss.), com que sembla ser forma antiga, això pot donar la solució: tots tres NLL designarien matissos de bàlec, amb sufix col·lectiu -er (-ers) o -ETUM llatí, per més que sigui notable la v- de 942 (però recordem que *bassa* i deriv. apareixen amb v- des d'antic en el Rosselló).

VALIELLA i VALIELLES (millor que VILIELLA)

I. *Valiella*, llogaret agre. a Lles, mun. de Baixia Cerdanya (Baridà), damunt el riu de La Llosa (afl. dr. del Segre), una vintena de k. a l'O. de Puigcerdà.

PRON. *baïẽ̞õ̞it* a La Llosa, (altre llogaret de Lles), 1927 (exc. 89) (cf. C.A. Torras, *Pir, Cat.* IX, 256). Atenció a no confondre amb *Vilella*, llog. agre a Bellver (uns 7 k. més al SE. enllà del Segre). Id. en l'enq. de 1935 a Lles (VIII, 145-161).

MENC. ANT. 1040: «alodem de *Vallicella* cum alode de *Traverseris* → (MarcaH. 1071.10) ('Traverseres', altre agre. de Lles); 1359: *Les Valleles* (CoDoACA XII). Ponsich (*Top* 158): 1260, 1269, 1270, 1295: *Valiela(m)*; 1267: *Valiella* (no -eva); 1305, 1355, 1628: *Valiellas*, -ells; 1313: *Vallielles*; 1632 i S. XVIII: *Valiella*.

ETIM. De *VALLICELLA o pl. VALLICELLAS, dim. de VALLIS, referint-se al barranquet i barranquets, afl. del riu de la Llosa, sobre els quals hi ha les cases del poblet. Encara que algun cop vaig sentir també una pron. *bilié̞̃a*, no ve d'un *VILLICELLA dim. de VILLA (com havia pensat) possible (però no segons les normes clàssiques, com aquell); ni menys encara de *Vila Vella* (com ho he llegit, no sé si de Torras, de P.Vila o... tant se val), majorment vistes les formes antigues. Hi hagué dissimilació de l'element palatal en la primera LL.

II. VALIELLES, gran i antic mas (crec antiga «quadra» distinta), en el centre d'una grossa vall (on conflueixen algunes valletes), afl. dr. de l'Aigua d'Ora, a l'extrem oriental de la Serra de Busa, alt Cardener, te. mun. de Navès: és en el camí d'ascensió de Llinars a l'Altiplà de Busa.

PRON.: «*a baïẽ̞a*» oït en el lloc, 1931 (exc. 187) i 1933; id. 1964 (enq. de Navès-Busa, xxxviii, 144.9,